

B. GELENCSÉR KATALIN (Adony, 1941) gödöllői művelődéstörténész, ny. docens, ELTE Pedagógiai Pszichológiai Kar Andragógiai Tanszék. Az ELTE BTK-án szerzett 4 szakon diplomát, doktori fokozatot. 47 évi munkaviszonya alatt 17 évig népművelő közigazgatási munkát végzett, 30 évig az ELTE művelődéstörténet tanára volt. Tíz kitüntetéséből az ELTE Rektori Tanács Pro Universitate Emlékérem Ezüst fokozat, Bessenyei György-díj, Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje a legmagasabb.

SZÓKINCSTÁR

A MŰVELŐDÉSI KEDV ÖSZTÖNZÉSÉRE

Ez az írás *egyénnek* tekinti azt a felnőtt embert, aki nem ura élethelyzetének, sodródik a létben. Bár önző módon csak magára gondol, nem tekinti magát sorsa felelősének. Nem tesz erőfeszítéseket annak irányítására, kudarcaiért rendre másokat okol, történik vele az élete.

Személyiségként értelmezi azt a felnőttet, aki határozott értékrenddel, céltudatosan szervezi különböző szintű és irányú kapcsolatait, tevékenységeit, törődik szűkebb-tágabb környezete emberi viszonyaival, szolidáris mások céljaival, segíti azok megvalósítását, gondolja kapcsolatait, a lehetőségekről, az alternatívákról képes társadalmi összefüggésekben ítélni.

A közösségi művelődés eredményes szervezéséhez a fogalmak tartalmának, jelentésének ismerete ajánlott.

BIZALOM

A bizalom kialakulásának személyi fejlődési fázisai:

Ösbizalom, amely az anya és csecsemő meghitt, szeretettel teli kapcsolatából alakul ki. Az élet alakításában az elfogadottság biztonságának háttéréből kezdeményezőbbé, kudarcűröbbé, szolidárisabbá teszi a növekvő fiataalt és az érett felnőttet is.

Az önbizalom az egész életen át folyamatosan alakuló, fejlődő, sokrétű, sokirányú érzelmi viszony, bázisa a szülők, mások méltányoló elismerése, a reális önszeretet, önismeret, következménye a személyiség

nyitottá válása, érdeklődés mások céljai, élete, bajai iránt. Az önbizalom forrása az ön- és mások szeretetének, örömeinek. József Attilával szólva: „hiába fűröszöd önmagadban, csak másban moshatod meg arcodat”.

Az önbizalomhiányban vagy túltengésben élő egyén sérülékeny, agresszívvé válhat, visszahúzódhat, nem mer kezdeményezni, ott is ellenfelet, ellenséget keres, ahol erre semmi oka. Előítéletei, én-centrikussága önmaga és a közösség nehézsége.

A bizalom a személyiség érzelmi viszonya önmagához, másokhoz, a környezethez, a létezés értelméhez, örömeihez. Lelkiállapot, őszinteségen alapuló viszony, jóra való hajlandóság, segítőkészség. A körülmények kedvező alakulásában való hit, bizakodás, rokonszenv, mások céljaival, terveivel való egyetértés, helyeslés, támogatás, segítőkészség, együttműködés. Bizakodás, hit az emberi szándékok tisztességében, jóhiszeműség, optimizmus, reménykedés. Meggyőződés a társas, a közösségi lét pozitív többlétéiről, megléte öröm, hiánya boldogtalanság forrása.

MEGBÍZHATÓSÁG

Hitelt érdemlő, szava hihető, ígéretét tartó, jó-akarátú személyiség jellemzője. Feltétele az érett személyiség, a bizalom alapjának nem csak szóbeli, hanem mindennapi, tevékenységbeli megvalósítása. A közösség jó működésének feltétele.

KÖZBIZALOM

A „köz” szótó finnugor eredetű. Léte közkincs. Tartalma jellemzően a közakarat, a közcél, a közös érdek, a közös norma, értékrend hiánytalan, fegyelmezett megvalósulásának hite, elvárása mindenkitől, jellemzője a közmegebecsülés, az egyetértés, a támogatás, az együttműködés, a segítségnyújtás biztos várhatósága. Lényege hűség az adott szavakhoz, az adott térség népességének többségi bizalma a köztestület, a közintézmény, civil szervezet vagy képviselő pozitív, rövid vagy hosszú távú terve, ígérete iránt. Hatása nemzetek, kisebb-nagyobb közösségek, egyének életének – hirtelen vagy tartósan dinamizáló – ereje lehet. A ciklikus választási rendszerben élő nemzetek tagjai, közösségei gyakran csalódnak, mert az ígéreteket győzelem esetén csak részben vagy egyáltalán nem valósulnak meg. Ilyenkor a közbizalom eltűnik, helyét apátia, közömbösség, a közösség ügyeivel foglalkozók iránti előítéletes megvetés veszi át.

BIZALMATLANSÁG

Lelkiállapot, sok-sok csalódottságból kialakult negatív érzés, az őszintétlenség következményeitől féltő előítélet, iszony, aggály, gyanakvás, kétely, kétkedés, a következtetlenségtől és a következményektől való félelem.

Tartózkodás, óvatosság, fenntartás, hitetlenség, szkepticizmus, kimértség, pesszimizmus, bizonytalanság.